

Stilstand is achteruitgang

Winterbeurt voor stoomwasserij

Na de herfstvakantie gaat het buitenmuseum dicht en nemen wind en vorst bezit van dit prachtige stukje Zuiderzeemuseum. Ondanks de intrede van de winter werken diverse mensen hard om alles weer in optimale conditie te krijgen voor het nieuwe seizoen. De kracht van ons museum is dat wij nog veel dingen in werking laten zien. Zo wordt onze stoomwasserij nog als vanouds gestookt op steenkool en aangedreven door stoom. Dat willen we zo houden. Daarom zorgt Piet Noordermeer ieder jaar weer voor de conservering en het onderhoud van de stoommachine en ketel. Een klus die hij met veel liefde doet en waarvoor je alleen maar bewondering kunt hebben. Zeker als duidelijk wordt wat hier allemaal bij komt kijken.

"Zodra het buitenmuseum dicht is, begin ik met het onderhoud," vertelt Piet. "Dat is een hele klus, want de stoommachine en ook de ketel worden helemaal gedemonteerd. Zelfs de kleinste onderdelen haal ik uit elkaar. Overal zit water in: in de afsluitingen, kranen en leidingen. Alles wordt opgezuiverd, schoongemaakt en gepoetst en ook de pakkingen worden vervangen. Om de ketel zo goed mogelijk te conserveren voor de winter,

plaatsen we er een verwarmingselement in om al het vocht eruit te krijgen. Dit uitgebreide onderhoud is vooral nodig omdat de machine in de winter stilstaat. Tja, en stilstand is achteruitgang. Als een machine het hele jaar

doordraait, heb je veel minder onderhoud. Dan hoef je vaak alleen wat lekkende pakkingen te vervangen of een aantal kleine dingetjes bij te stellen. Schoonmaken moet toch altijd wel één keer in het jaar, maar dat staat niet in verhouding tot het onderhoud dat we nu doen. Daar ben ik in totaal toch zeker wel twee à drie maanden mee bezig."

Claustrofobie

"Het schoonmaken houdt niet op bij de losse onderdelen. Ik kruip ook helemaal in de ketel om de rook- en vuurgangen schoon te maken. Vooral in de rookgangen zit veel as. Je moet niet claustrofobisch zijn, want het is daar heel erg krap. Sowieso is er altijd iemand bij aanwezig als ik naar binnen ga. Dat is ook de reden dat collega Jenne de Jong er vanochtend bij is. Ook al ben je niet claustrofobisch, een paniekaanval kan

■ Een klein gedeelte van de onderdelen uitgesteld

■ Piët in de rookgang onder de stoomketel

zomaar opkomen. Dan moet er iemand hulp kunnen bieden. Daarnaast kan Jenne ook mooi de stofzuiger bedienen waarmee ik as opzuig," zegt Piet lachend. "Daarvoor gebruik ik natuurlijk een speciale stofzuiger. Ook draag ik een speciale overall en heb ik een masker met luchtfilter op. Aan alle veiligheidsmaatregelen is gedacht. Naast het onderhoud aan de ketel en machine komen er ook zomaar weer onverwachte onderhoudspuntjes om de hoek kijken. Zo kwam ik er kort nadat het seizoen was afgelopen achter dat de palen waar de fijn-/wolwasser op staat helemaal verrot waren. Die moesten dus vervangen worden. Gelukkig hebben we timmermannen in huis. Ik heb ze gevraagd of ze voor nieuwe palen willen zorgen."

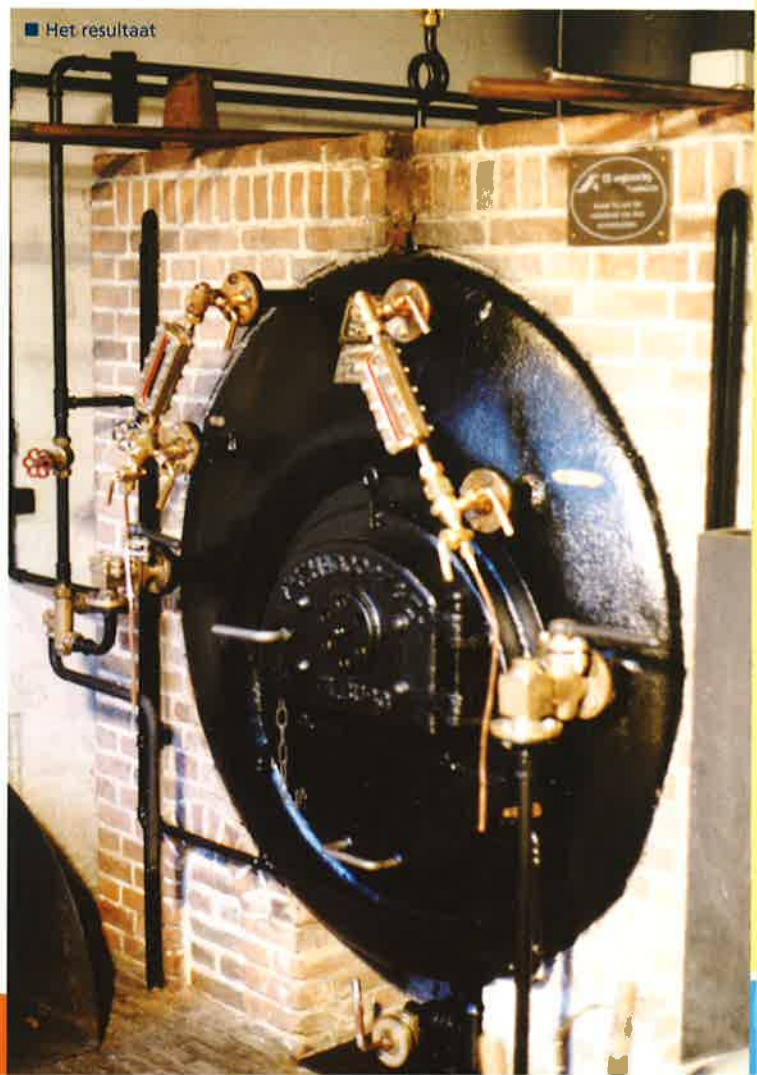
Opbouwen

"Als alles dan schoon is, kun je de boel weer opbouwen. Dat gebeurt in maart. We vullen de ketel met 3.000 liter onthard leidingwater, dat we daarna op temperatuur brengen. Dit doen we met houtgestookt vuur, zodat het opwarmen heel langzaam gebeurt. Het is namelijk een geklonken ketel uit 1939. Als deze te snel opwarmt, dan loop je het risico dat de klinknagels zich gaan afzetten van de naad van de ketel en dat heeft weer lekkages tot gevolg. Na drie dagen is de ketel op temperatuur en kun je hem op druk brengen. Daarna breng je de stoommachine op gang. Soms moet je nog wat kleine dingetjes aanpassen in verband met lekkages. Als het dan uiteindelijk weer lekker draait, geeft dat een voldaan gevoel."

Mooi stukje industrieel erfgoed

"Hoewel het een hele klus is, doe ik het met veel plezier. Het is toch een mooi stukje industrieel erfgoed dat we hier hebben staan. We stoken als vanouds op kolen, drijven aan met stoom en wassen met soda en groene zeep. Onze stoomwasserij is de enige in Nederland die nog op deze manier werkt en dat moeten we vooral in stand houden. Ook het vak van beroepsstoker houden we zo in ere, want dat is toch een vak apart, dat langzaam

uitsterft. In het seizoen wassen we in deze stoomwasserij zo'n drie tot vierduizend stuks wasgoed weg. Dat varieert van theedoeken en zeiltjes tot werkkleding van collega's. Ik verzeker je dat die hier schoner worden dan in de wasmachine thuis. Het is ook leuk om te zien wat voor reacties het losmaakt als mensen zien dat de wasserij nog echt in werking is. In het ketelhuis staan de heren technici zich te verdiepen in de techniek van de ketel en machine, terwijl de dames in de wasserij zich verkneukelen over de wastechiek van die tijd. En altijd concluderen ze dat ze toch wel erg blij zijn met hun eigen moderne wasmachine thuis."

■ Het resultaat